

pod klerikalizmom pa razumemo moč, katera se je s časom razvila s tem, da so se začeli mešati duhovni v posvetne reči, v posvetno vlado. Z bogastvom in z vedo, katero so si pridobili s časoma, dobili so tudi nekako moč. To moč hočejo zlorabiti, kazati tudi drugim, hočejo imeti ž njo nekako vlado. Te želje po vladi, ta skrivna duhovna moč, to je klezikalizem. Neumno je toraj reči, da je ta, kateri je proti klerikalizmu, proti duhovnom, proti veri.

Raditega zdaj pač razumemo začetne besede tega članka, katere je izrekel nadvojvoda naše cesarske hiše, pred par mesci namreč: „Preveč sem veren, da bi bil klerikalen!“

Pred duhom mi stoji oltar razsvetljen z mnogimi svečami. Na visoke, barvane okna sili pomladansko juterno solnce v cerkvo. Plamen na svečah pa plapola k višku, znak onega plamena, kateri se dviguje iz naših src tudi tje gor na kvišku, znak plamena, ki plapola iz človeške duše tje gor proti tistemu, ki je stvaril solnce, zemljo, človeka, vse, vse, kar diše in živi! Ljudstvo pa kleči po cerkvi in pričakuje večnega čudeža, kateri se ima goditi v kratkem času na oltarju. In glej! v dolgi halji, v svitlem plajšu in skelihom vroki, stopi belolas starček iz zagreža pred oltar. Roki mu že tepečete, a ko pa začne sveto daritev, se mu pomladi naenkrat ovenelo lice, mladostno mu žari oko, kakor višje bitje stoji starček pred oltarjem, povzdigne roki in z mladeniškim glasom zapoje: „Bogu čast na višavah in mir ljudem na zemlji!“

V duho vidim ozko nizko sobo! Napolnjena je čudnega zraka. V kotu sobe stoji postelja, v njej pa leži bolnik. Strast in bolezn mu zreta iz bledega lica, upadlo oko je uprto obupno v strop. Naenkrat se zasliši zvonček. Duhovnik v beli srajci stopi v zaduhlo sobo. Ne preteče še niti četrte ure in duhovnik odide. A čudno glej! Mir in rajska sreča se svitata iz umirajočih bolnikov očeš! — Skopano vidim pred seboj jamo, podolgasta štirivoglata je, temna in glo-

pati, da bi bilo bolje iti v pekel nego nazaj v stare čase. Kakor v slabem letu ne divja zmiraj vihar, ne tolče vedno ledena toča, ter ne preplavajo potoki in reke vzdržema rodna žitna polja, ravno tako niso v preteklih dobah vedno divjale vojske, niste neprenehoma morili lakota in kuga, ter niso gospodje povsod in v enomer stiskali podložnikov, marveč bilo je tudi tedaj dovolj rodovitnih, mirnih in zdravih let ter usmiljenih gospodov, ki so s kmeti lepo ravnali. Tudi niso bili vsega trpljenja, katerega so morali prestati naši predniki, krivi le gospodi; veliko nesreč in gorja je nastalo iz splošne tedanje podivjanosti in nevednosti. Dandanes se robati fanti radi pretepavajo, poprej so tudi gospodi in celi narodi radi prelivali kri med seboj. Ker so bili ljudje v starih časih zelo nevedni, se niso mogli ubraniti kug, ne iznajti potrebnih strojev in ne povzdigniti občnega gospodarstva, s katerim bi bili lahko zaprli lakoti pot v naše kraje. Neumnost tedajnih duševnih voditeljev je bila tako grozna, da so prav zverinsko preganjali učenjake in da so može, kateri bi bili člo-

boka. Okoli nje leži mokra prst. V njo pa spuščajo po vrvi krsto ali trugo! Ljudje pa, ki stoje okoli jokajo. Mlad duhovnik z rosnim, milim očesom pogleda po množici in reče: „Molimo za njega, ker je bil mož poštenjak, ne jokajte, saj to slovo ni za vekomaj, zakaj videli se bomo zopet tam gor nad zvezdami!“

Krasen stan duhovski stan! Kdo ga ne bi ljubil, kdo ga nebi čislal? Duhovnik nas spremlja od zibelje do groba, on nas tolaži žalostne, on nam spremeni mrzlo, britko, zadnjo kaplico v našem očesu, mrtvaško solzo, v solzo veselja, ker nam odpre, ko nam je zaprla smrt vrata življenja, nove, svetlejša vrata v lepšo in boljšo deželo.

A čudno! kaj hoče nemir v duši? Podoba druga stopa pred moj duh! Vidim nekega duhovna svete katoliške cerkve, slišim ga kričati v političnem zborovanju, vidim ga kako se škodoželjno smeje, vidim ga kako se prilizuje. Strast mu gori iz lica in iz očeš! Vidim ga kako je napolnjen od sovražtva in maščevanja — on, apostol svete ljubezni! Toda zakrij se podoba taka temna, to je človek oblečen v duhovno oblačilo, to ni duhoven, to je — klerikalec!

Razne stvari.

Kmečko zborovanje v Dornavi. Dne 19. tega meseca se je vršilo kakor je bilo v zadnjem listu naznanjeno v Dornavi zborovanje slovenske kmečke zveze. Zbralo se je lepo število kmetov, ne pa kakor piše „Slov. Gospodar“ samo trije! Gospodar Visenjaj, občinski predstojnik v Žamanjih, otvori zborovanje in naznani, da prevzame po štatutih tega društva predsedništvo zborovanja predsednik ali pa podpredsednik tega društva, in izroči v imenu zborovalcev predsedništvo gospodaru Jenezu Vindiš-u, posestniku na Bregu pri Ptuju. A ni še se začelo zborovanje — glej! Visenjaj je obračal, klezikalizem pa obrnil — nastopi kot glavni govornik, ne da bi se mu zato

veštvu veliko koristili z raziskovanjem Stvarnikovih nauk, ki jih je dal naturi, zapirali in sežigali, češ, da so neverci. Posebno napredne zdravnike so sovražili. Prav za prav sovražtvo do učenosti ni toliko izviral iz nevednosti kakor iz hudobnosti tedanjih klerikalcev, duhovnikov in posvetnih, kateri so dobro vedeli, da bo konec njihove moči in njihovega brezskrbnega življenja, ako postane človeštvo pametnejše.

Če prav premislimo življenje naših prednikov, moramo reči, da se jim je povprečno veliko slabejše godilo ko nam. Menjavala so prav pogosto z dobrimi leti slaba, polna nadlog in nesreč, katerih si mi še predstavljati ne moremo.

Če so tuintam kmetje po dobrih letinah obogateli, postali so prevzetni in začeli so v noši posnemati svoje gospode. Oblačili so se v drago sukno in svilo ter napravljali pri krstih in ženitovanjih velike pojedine. Gospodarji pa jim tega niso privoščili, najbrž so se bali, da bi za nje premalo ostalo. Imamo namreč več starih ukazov, ki podložnikom prepovedujejo obleko iz drage tkanine in imeti pri rodbinskih slav-

podelila beseda, gospod kaplan s Ptuja, minorit Peter Širovnik. Gospod kaplan povdarja, da je celo zborovanje nepotrebno, da so prišli kmetje v gostilno gosp. Herga s tem namenom, da bi praznovali obletnico požarne brambe, da bi se med seboj veselili, ker Dornava in kmetje v okraju ne rabijo nobenega pouka, sploh pa, da ni nobenega strokovnjaka, nobenega potovalnega učitelja med prišelci, ki bi nam kaj pametnega povedali. Ko se je gospodu Petru povedalo, da nima besede, in naj ne moti kmečkega zborovanja, naznanjenega pri okrajnem glavarstvu, in je začel prvi govornik gospod Zadravec iz Loperšic govoriti, vedel si je ta gospod zastopnik klerikalstva drugače pomagati. Pa kako? Kar naenkrat je imel zbranih par strežajev iz Ptujkega minoritskega samostana in pa par zaslepljenih fantov. Seveda, da so ti (Kaj ne „Fihpos“?) iz lastnega svojega prepričanja začeli peti, vriskati sploh vganjati vsakovrstne bedarije, da bi s tem preprečili zborovanje. K temu še si misli ljubi bralec par zarujavelih starih klerikalnih devic, katere se pomešajo tudi med te . . . (izraz nam je žalibog prepovedan) in — gospod duhovni oče Peter je bil prepričan da je vsoje dosegel. Pa temu ni bilo tako! Kmetom se je naznanilo, da se je naročila pri gosp. gostilničarju soba, v katero naj pridejo vsi tisti, kateri hočejo raji slišati govoriti o kmečkih zadevah, kakor pa obhajati same veselice. In glej, napredni naši kmetje so prišli vsi v to sobo, čeprav jih je bilo več kakor piše „Dornavčan“ (g. P. Peter!) v „Slovenskem svojem Gospodarju.“ „Gospodar“ jo je pač zopet pihnil, namreč zlagal se je po stari navadi prav debelo! Ko se je govorilo o vseh točkah vsporeda, se je predlagala rezolucija, katera se je soglasno sprejela. Rezolucija povdarja, da je za kmeta odločno zahtevati direktna volilna pravica, in da se naj strinjijo zopet slovenski deželni poslanci z drugimi poslanci v Gracu, ker bi bilo za Spodnjo Štajersko deželo mnogo slabše, ako bi se podvrгла Ljubljani, to je Kranjski deželi, katera ima mnogo več plačil, kakor Štajerska, da pa tudi

nostih velike pojedine. — V gornji murski dolini so leta 1494. izdali povelje: „Nihče ne sme imeti predrage gostije, da se ne zadolži in pade v uboštvo.“ Približno 4 jedi dovoli gospodska; kdor pa da več jedi, kot je dovoljeno, moral bode plačati za vsako jed jeden funt penězov kazni. — V deželnem policijskem redu iz leta 1542 se nahaja tudi sledeča točka: „S kaznijo v znesku 10 gold. se prepoveduje povabiti več kakor 16 oseb, dati več ko dva obeda, prinesiti pri vsakem obedu več nego 4 jedi na mizo in vzeti od vsakega gosta več ko 15 kr. darila.“

Tudi tiste „svete“ podobice, katerim se drugače karte pravi, so poznali naši predniki. To izvemo iz ukaza, izdanega leta 1552. s katerim se kartanje v nedeljo in v praznik po službi božji dovoljuje, a strogo naroča, da nihče ne sme več zaigrati kakor 8 do 10 krajcarjev. Leta 1577, so to svoto znižali na 6 krajcarjev.

Kakšni ubožci so bili kmetje za časa slabih letin in v krajih, kjer so gospodarili neusmiljeni gospodje,

ni umestno, ako postane samostojna, ker bi njej potem bilo treba zopet mnogo novih uradnikov, katere bi morala plačevati popolnoma sama. To je poročilo o tem zborovanju. — Da pa bode te tudi vedeli kako robato se obnašajo klerikalni privrženci, svesti si, da smejo pod pokroviteljstvom kakega kaplančeka vse storiti, moramo pripomniti še tudi to le. Ko so se zbrali napredni kmetje in napredni fantje v gori omenjeni, v to svrhu najeti sobi, udrihali so slušatelj gospoda kaplana po vratih, da je bilo veselje, metal kupice na mizo zborovalcev plesali in vriskali kakor besni. Kaj ne saj je vse dovoljeno ako je kak „Gospod“ ž njimi? Saj priznamo gospodu kaplanu, da on vsega tega ni mogel zabraniti — priznamo pa mu tudi, da je on vse to povzročil, da bi brez njega bilo vse mirno. Sicer pa je obsodila gospoda kaplana neka napredna gospodinja sama rekoč: „Moj sin je tudi v latinski šolah, a boljše je za njega da pase doma krave, kakor, da bi postal ž njega kedaj duhovnik s takšnim obnašanjem, kateri povzroči toliko nemira!“ Kar se pa tiče neustrašenih zavednih kmetov, vsa čast njim. Vi fantje pa, kateri ste se vdeležili tega zborovanja kateri ste prišli od vseh krajev, in ste bili tako navdušeni za kmečki napredek, za zboljšanje kmečkega stanu, katerim vam ni bilo za ples, temveč za napredek, Vi, kateri nočete tavati več v temi, temveč hočete luč, ravno Vi ste nam napravili največje veselje. Presenečeni smo bili o Vašem možatem nastopanju in mirno gledimo vsi z Vami vred v boljšo bodočnost našega roda, ker vemo da bode drevje, katero je začelo siliti na dan, katero se tako čvrsto in ravno razvija nekdanje rodilo dovolj dobrega a ne črvivega sadja. Kar se pa tiče sodbe čez to zborovanje nekaterih gospodinj in nekaterih deklet, ki so se vdeležile tudi tega shoda, o tem pa naj spregovori zopet poštena gospodinja z Vašega kraja sama, katera je rekla po končanem zborovanju: „Jaz sem do sedaj mojemu „stariemu“ zmiraj tote napredne zборе in časopise branila ker sem mislila, da so zares proti veri. Od sedaj pa

nam najbolj dokazujejo pogoste lakote. Toda tudi iz pritožb gospode zoper deželne davke spoznamo velikansko siromaštvo nekaterih podložnikov. Leta 1550. tožili so gospodje, da kmetje trpijo vsled tim in lakote. Rekli so med drugim: „V naši deželi se najde mnogo ubogih podložnikov, katerim ne manjka samo žita za prodajo, ampak kateri bi tudi zadovoljni bili z ovsenim kruhom in s kruhom iz otrob; nahajajo se kmeti, ki se preživljajo s suhimi lesnikami in ki so tako ubogi, da je groza.“ — Iz ugovora zoper povišanje davka na meso (1638) izvemo sledeče: „Priprosti ljudje si v soboto radi kupijo ko govedine, katero rabijo namesto špeha v zelju ali v repi in si potem v nedeljo ž njo preganjajo muke in težave koje so prestali čez teden. Loj je celo leto njihova najboljša zabelja. Resnica je, da se nahaja med 50 ali 100 kočarji in viničarji komaj jeden, ki je razun pol leta starega praseta zaklal večjo svinjo ali pa celo več živalij.“

(Konec sledi).

mi mora „ta stari“ iti k vsakemu, ker vidim da so ti naprednjaki bolj kristjanski, kakor drugi!“ „Fihpos“ ali hočeš naslov (ali atres) te poštene gospodinje???

Od nekod. Pod tem naslovom je preobčil neumni butec po našem „Fihpos“ pesmico, odpustite mi, da imenujem to pokveko „pesmico“. Oj „Fihpos“, Fihpos pesnikovanje le pusti, drugače še se bolj smešiš, kakor do sedaj. Naši pastirji znajo boljše pesmice zlagati. Kar se pa tiče vsebine te pokveke vedi tole: Res je, da je gospod ptujski župan dal sezidati nič manj kakor 9 vil, a prodal je vseh devet ljudskim ljudem, in je s tem prvič povečal in olupšal mesto Ptuj, drugič pa je spravil s tem marsikateri lepi groš — v delavske roke, kateri so si prej morali iskati slabše službe daleč tam dol na Hrvaškem ali pa na Gornjem Štajerskem. Res je tudi, da se je vozil v obče spoštovan g. v Abacijo, toda kaj ne „Fihpos“ to pa mu vendar dovoliš, da sme obiskati svojega bolnega sina na dva dni v Abaciji? Kar pa se tiče „Štajerca“, vedi, da se mu prav regimentno godi, ker vsak dan več naročnikov dobi, kot tepec pa „Fihpos“ povsodi slovi, to dolgo že vemo pametni vsi. Ti nam predbacivaš, da blatimo „rodoljube“, no pa jih operi! Koliko pa pomagajo tvoji „rodoljubi“, ki imajo tudi dosti denarja našemu ljudstvu, našim delavcem? Denar si kopičijo v hranilnicah, znabiti ti povejo Dečko, Horvat, Srnec itd. kake zanimivosti o tem! Predbacivaš nam tudi na nekem drugem mestu, da blatimo duhovski stan! Vidiš kako lažeš? Ne ne, mi častimo pridnega duhovnika, mi spoštujemo duhovski stan, morda bolj kakor ti, ker hočemo odstraniti iz njega ljuliko ali smetje. Ti pa zagovarjaš tako potuhnjeno to smetje? Vedi pa, da bomo vedno v prid naše svete vere slabe duhovnike svarili v našem listu, kazali njim in ljudstvu njih napake, naši sveti veri v prid, dokler se ne bodejo poboljšali. Ti „Fihpos“ pa, ako Ti je zares toliko za sveto vero, za sveto katoliško cerkev, no, pa nam pri tem perilu pomagaj, ne pa da hočeš v prid tvojih sobratov, tvojih somišlenikov, ljudske napake, katere sveto vero podkopavajo, pokriti. Ako mi pokažemo napake katerega človeka svetu, potem je zares tudi ima, ti pa preobračaš zasluge v napake, ker si podli hinavec in lažnjivec. — Kar se tiče drugih oseb, katere si poskusil v tvoji „pokveki“ umazati, samo to le: Gospodar Visenjak, Vračko in Kresnik, so možje, vobče spoštovani od dotičnih svojih domačinov. Tvoji pristaši niti vredni niso, da bi takim možem odvezali na črevljih remenje. Kar se pa tiče Mravljaka, pa se sramuj ti, ker mečeš blato po človeku, kateri je, bodi še tako napačen, sedaj pred drugim višjim sodnikom, pred Vsegamogočnim. Iz dna naših src te zaničujemo, ker sega tvoje sovraštvo celo tje dol v tihi, hladni — grob!

Iz Lekovca v Halozah. Ali njim bode že vendar enkrat zadosti? — Ko se je pred dvema letoma zvišala služba učiteljskih moči, mislilo se je, da ne bode sedaj več potrebno iskati gospodom učiteljem postranskih zaslužkov. Pa našim klerikalnim učiteljem še vendar njihova služba ne zadostuje. Tako si je bil znal pridobiti naš nadučitelj, veleznani Stoklas, službo

blagajnika pri tukajšnjem „konsumnem društvu,“ a sprevidevši, da ta, sicer mastna služba, ni trajna, in bi se njemu lahko smejali ako bi g. z društvom vred propadel, pustil je to službo svojemu „kolegi“ in se rajši poslužuje drugih postranskih zaslužkov. Posebno marljiv je takrat, ko se delajo prošnje za brezobrestna posojila, takrat bi ga moral videti dragi „Štajerc“. Vsako nedeljo se vdeleži službe božje, po službi božji pa se kaj živahno vrti z svojim „have-lokom“, („šneidfedra“ je „fuč“!) s cvikerjem na nosu in s solnčnikom, katerega ima zimo in leto pri sebi pod pazduho, med tukajšnjimi vinogradniki, kateri njemu donajajo krone za dotične prošnje. A, letos na dan svetega Marka, ko so nas, kakor že vsako leto počastili naši sosedi vrli Barbarčani s procesijo, videti je bilo pri barbarski procesiji pet učiteljskih moči, kateri so vsak po svojem razredu šolsko mladino lepo vodili, a našega Stoklasa ni bilo videti nikjer, kakor tudi v križevem tednu ne. (Huj! ti klerikalna moč! Opomba uredništva). Ta gospod se gotovo boji, da ga nebi „hareš“ zapel, saj pa tudi procesije nič v žep ne vržejo! Zato pa rajši doma spi, kakor je to v Celjski „Domovini“ pred kratkim našim vinogradnikom predbacival. Kako si je pa znal naš gospod nadučitelj pridobiti letnih prispevkov v znesku 360 K, bodemo ti dragi „Štajerc“ o priliki poročali. Ker pa je tudi naš gospod Vrunker strasten „Štajerčev“ sovražnik in gori omenjeni „kolega“, bode treba morda tudi njega malo postaviti resnici na ljubo v bolj svetlo luč! (Opomba uredništva: Kar nam tukaj pišete o tem gospodu, smo danes izpustili, ker še vedno upamo, da se bode g. Vrunker poboljšal, drugače pa ne bomo v bodoče tudi njemu ne prizanesli.) — Kar se pa tiče našega gospoda kaplana, ljubi „Štajerc“, namreč g. kaplana Lovrenko-ta, ti pa pišem to le! Takega gospoda še pač nismo v Leskovcu imeli. Vse ga čisla, vse ga hvali, ta g. je dika svojega svetega stanu. Ko je ta naš gospod kaplan obhajal o binkoštih z našo šolsko mladino prvo sveto obhajilo, je otroke pred oltarjem tako lepo in milo podučil, da so se vsem odraslim zrosile oči. Da bi nam Bog vendar dal, da bi ostal ta g. kaplan še delj časa v Leskovcu, popravil bi pri nas marsikaj, kaj so drugi zakrivili. Gospod kaplan Lovrenko pa je tudi veliki sovražnik politične agitacije, in ko smo imeli pred kratkim občinske volitve, polne strankarskega boja, se naš gospod ni potegoval ne za eno, ne za drugo stranko, temveč on je oddal po svojem prepričanju svoj glas, potem pa je šel mirno domov. Nihče mu ne more predbacivati, da bi bil pred volitvo le količkaj agitiral. Varničan. (Opomba uredništva. Gospod kaplan Lovrenko, Vi vidite sami, kaj piše od Vas Vaš faran. Čast Vam in tudi vso naše spoštovanje! Oh! da bi imeli Vi same enako misleče in živeče stanovske sobrate!)

Od Vurberga. Kak je že blo enkrat v „Štajercu“ brati, je roval in kujskal vurberški župnik proti prejšnemu občinskemu odboru, posebno pa proti grajskemu oskrbniku in učiteljem. Nobenega vzroka ni imel, pa maščevati se je hotel. Kakor sem zvedel, je

župnik, ko je prišel v Vurberg za provizorja začel tako postopati, da so se domačini bali, ako bi on župnik postal. Vse je hotel drugače imeti kakor je bilo pri prešnjem izvrstnem župniku Osenjaku. O nekaterih njegovih neumnostih je blo že lani v „Štajercu“ brati, povedati še je, da sta v Vurbergu od nekaj bla dva ministranta, a pri tem provizorju mu je eden izostal. Enkrat je med mešo prerano pozvonil, in za kazen je moral v žagredi čez eno uro klečati in litanije moliti. Ali je to Bogu povolno? — Kak se mi je pripovedovalo, je prišel neki dan gosp. Kaiser, ki je tudi bil občinski odbornik, v Vurberg k oskrbniku in je rekel, da mu je gosp. prošt, ki je patron vurberške cerkve naročil, da naj Vurberčani prošnjo vložijo pri škofu proti provizorju in naj napišejo, kar vedo napačnega o njem. Samo zavolj tega, ker je g. Kaiser to povedal, so res poslali škofu prošnjo. Pa take prošnje, naj si to zapomnijo tudi v drugih farah, so za nič! Nekdaj so Vurberčani prosili za enega provizorja, da bi župnik postal, pa ga niso dobili, a lani so prosili proti temu, pa so ga dobili. Prav je toraj imel tisti Krčevinar ki je rekel: „Najboljše bi blo, da bi mi bili za totega provizorja prosili, potem ga nebi bili dobili za fajmoštra“. — No, ker pa je že župnik postal, reklo se je, kar je blo, naj bo pozabljeno, kajti ljudje, ki morajo skupaj živeti, naj živijo v miru in ljubezni, ne pa v sovražtvu. Dolžnost duhovnikova je, da pomaga k miroljubnosti, a ta pa je čisto nasprotnega mnenja. Njemu ni bilo za ljubi mir, maščevati se je hotel nad tistimi, ki so bili proti njemu; da bi le pomislil, da je bil on prvi, ki je s svojim ravnanjem druge žalil. Če bi on svojo vest izpraševal in sam svoje slabosti, da ne rečem neumnosti pripoznal, bi se prepričal, da je bil on sam kriv, da se je proti njemu prosilo. Oni so bili prej proti meni, zdaj pa sem jaz proti njim, — toraj maščevanje! V lice se je delal sladkega, a za hrbtom pa je ščuval proti prešnjim odbornikom. Ko je hodil v Krčevino na spoved, je rekel, da oskrbnika in učiteljev ne voliti. Mu je bilo tega treba? Če bi se oziral in ravnal po Kristusovih naukih, bi gledal, da bi ljudje v miroljubnosti živeli med seboj, a on je skoz to, da se je v volitev mešal razsejal sovražtvu. Resnica pa je, da od istega časa, kar je ta človek župnik tukaj, ni več ljubega mira. Ali je spodobno za duhovnika, da v sovražtvu živi, kako pa potlej misli in moli očenaš? „Odpusti nam naše dolge, kakor mi odpuščamo svojim dolžnikom,“ — se pravi odpustiti, ne pa morbiti šenkati, kaj kdo posodi komu, da plača grajšini dolg. Za danes naj zadostuje. Ob priložnosti še nekaj o mlinu, o deklah in tako dalje, in tako dalje. Resnica. —

Skušnja iz Štajerske zgodovine. V soboto dne 24. maja ob 4 uri popoldan se je vršila na tukajšnji gimnaziji skušnja iz Štajerske zgodovine. Navzoči so bili pri tej skušnji razven ravnatelja gimnazije in več profesorjev tudi gospodje: preč. gospod prošt Flek, gospod okrajni glavar grof Attems in župan Ptuja gospod Ornig. Spraševal je zgodovinski profesor gospod Pirchegger. Javilo se je k skušnji 6 učencev 4. gimnazijskega razreda. I. darilce je dobil četrtošolec

Pristolitsch, (srebrno medajlo) II. (ravno tako) Welzmüller, III. (zlat, katerega je podelil preč. g. prošt Assenbauer, IV. (zlat podarjen od gospoda okrajnega glavarja) Roger. V. (knjigo) Wedernjak in VI. (zlat podarjen od gosp. župana Ornika) Korošak, doma iz Slovenskih Goric. Pridnim, marljivim učencem želim enake uspehe pri vseh bodočih učnih skušnjah in srečo pri skušnjah — življenja.

Iz Pilštajna. Dragi „Štajerc“! Kakor povsod imate tudi pri nas mnogo prijateljev, pa tudi žaliboče mnogo sovražnikov, kateri nam te hočejo zabraniti na vsaki način. To se godi tudi na naši pošti, kje te sprejemamo v naše kraje Zagorje, Prevorje in tudi Pilštanj sam. Samo toliko danes, da bodeš vedel: Prihodnjič več! — Fantje iz treh far. — (Opomba uredništva: Dragi fantje! Priobčili smo ta Vaš dopis in povdarjamo, da nas veseli, ker se Vi fantje zamate za „Štajerca“. Le tako naprej! Iz vsakega zvednega fanta bode s časom zaveden pošten gospodar, mogočen steber naše lepe dmovine. — Kar s tiče Vaše pošte, pazili bodemo mi na njo. Pazite pa tudi Vi! Naznanite nam, ako ne bode vse v redu. Saj še je poštno ravnateljstvo v Gradcu! Z Bogom!)

Od svete Barbare niže Maribora. Ljubi „Štajerc“! Naznanjamo ti, da imamo pri nas tudi gledališče a teater. Pa še kakšno! Direktor je sam naš kaplan g. Fr. Sal. Gomilšek. Dne 17. t. meseca se je začel teater. Prišli pa so sami od gospoda kaplana učenci „špilari“. Veš to so ti sami mladi dela se boje ljudje, ki imajo za tako reč zadosti časa, za tisto pa ne, kaj bode nekaj potrebno, ko ne bodeta več od in mati za nje skrbela. Gospod kaplan je napravil za tri dni predstave in to vsakokrat ob 8 uri zvečer. Seveda, ker je za našo mladino jako dobrega upliva ako tam sedi in posluša do 11 ure zvečer, ali še morda delj časa. Vsaj brez vse skrbi se potem pa daši ženstvo in moštvo po noči domov! Še niti ne besa niso bila temu teatru prav ugodna. Prvi večer je bil vihar, drugi večer je deževalo in tretji večer no tretji večer se je polnila kasa, da je bilo veselje. Gospodje kaplani od sv. Urbana od sv. Ruperta in gospod kaplan Trstenjak pa so prišli s procesijo k temu gledališču, seveda s samimi mladimi neiskusnimi ljudmi. To je bilo veselje! Zdaj pa še si misli ljubi „Štajerc“ te gospode kaplane, kako so sami pri kasi sedeli, da njim nebi nobeden mogel v teater brez karte smuknati, potem še bodeš dobil pravi pojmov od tega za kmečki stan velevažnega teatra. Tem gospodom je samo za veselice, njim je samo za to, da se lahko postavljajo pred kmečko ljudstvo, glej kmeti, kaj ti vse znamo mi pokazati in to vse za tvoj — denar! S takimi ponočnimi igrami se daje mladini samo priložnost, da se med seboj spoznava, zato obsojamo mi take ponočne igre, in če bi bile še tako pobožne. Če tudi priznamo, da se da s takimi igrami med nami kmeti in med našo mladino v verskem prepričanju res tudi marsikaj doseči, moramo pa se vobče za bodoče zavarovati proti ponočevanju mladih neiskusnih mlečnezobnih fantov in nedolžnih deklet v naši fari. Gospod Gomilšek, ako

ste take reči tam gori v Jarenini, ali kje ste bili, uganjali, naj Vam bode to odpuščeno od Jarenincev, mi Barbarčani, vsaj večina od nas bi bili tega mnerja, da bi bilo mnogo boljše, ako bi nas gos. Gomilšek vsako nedeljo pri pridigi lepó podučili, in ako bi šli Vi in naša mladina zvečer ob 8 uri spat! Mladina naša ima drugi dan dovolj dela, in nje je zares tudi škoda, da bi se tako razvadila. In če Vi nimate drugega dela, pa pomislite kaj pravi neki sveti mož, od duhovnika namreč to le: „Duhovnik, ki nima v kaki uri ravno kakega dela, naj moli!“ Tako nam bodete gospodje kaplani vsi dragi in ljubi, mi Vam bode mo hvaležni in Vaša molitev bode gotovo v prid Vašim, pa tudi našim dušam. Vaš vzgled pa bo gotovo najboljšega upliva na našo mladino! — Več faranov.

„Luterani v Ptuju.“ Zadnji „Fihpos“ piše v št. 11. stran 4. pod tem naslovom sledeče: „Ptujčani so za binkoštni ponedeljek zopet pozvali luteranskega duhovnika v Ptuj, da jim je imel cerkveno opravilo. „Štajerc“ pa se pridušuje kakor star mešetar, da ni proti veri in cerkvi.“ — To je prav po Fihposovsko, prav po klerikalni butasti glavi zasukano. Ljubi bralci „Štajerca“ razsodite sami! Ako so nekateri Ptujčani druge vere in so si pozvali svojega duhovnika, ker so hoteli tudi opraviti seve po svojem službo božjo, kaj pa briga to „Štajerca“? „Štajerc“ je katolik in njegova vera je vera svete katoliške cerkve. „Fihpos“ pa je neumni tepec, ker ne ve kaj boljšega spraviti v svoje trepaste „razne novice“, kakor tako neumnost. Kdaj pa je govoril „Štajerc“ kako besedo o Luterancih? Zdaj vidiš kaka zanikerna nesramna, klerikalna, satanska hudobnost si ti „Fihpos“! Pa vedi, da je „Štajerčeva“ vera gotovo bolj čista, kakor tvoja hinavska nova vera, tvoje klerikalno politično kačje mleko!

Iz Karčovine pri Ptuju. Ljubi „Štajerc“! Prosim te, sprejmi sledečo dogodbico v tvoje predalce in dodaj o tem našim vrlim kmetom kako kratko navodilo. — O priliki zadnjega sejma sem bil tudi jaz v Ptuju. Ko sem vse opravil, sem se vrnil proti domu. Obstal pa sem za trenutek in sem mislil na vse, ako še nisem česar pozabil. Tu zagledam pred seboj par volov, tik njih pa kmetico in njeno morda še le desetletno hčerko. Ta otrok je stal pred voli, da ne bi mogli oditi. Pa ker se je tej nadepolni hčerki najbrž videlo dolgočasno, udrihalo je to dekle samo za zabavo po glavah in očeh te nedolžne živine, in to v enomer. Blaga mati pa je gledala dopadljivo na svojo hčerko, in se je temu dogodku tudi iz samega dolgega časa smejala. Ko sem ji opomnil, da živina ravno tako čuti bolečine kakor človek, dala mi je odgovor: „Voli so naši, Vas to nič ne briga, moja hčer dela ž njimi kaj hoče!“ Ker sem si mislil, s tako jezično babo se ni dobro na ulici prepirati, sem žalosten odšel. Poznam pa to žensko, vem, da je njen mož naročen na „Slov. Gospodarja“ in na „Fihposa“, zato pa ti, ljubi „Štajerc“ to pišem, da bodeš vedel tudi ti, kako blagega srca so pripadniki teh listov, kako lepo so podučeni. — Ljubitelj živine. — (Opomba uredništva: Ljubi kmetje! Vsaki od Vas vè, da se

mora mlado drevo privezati k kolu, ako hočemo, da bode rastle lepo in ravno. „Štajerc“ je prepričan, da bi bila vsaka njegova bralka, tako zvana naprednjakinja, vzela gajzlo, in bi bila to dekle po materinskem prav pošteno našivala. Živina je nedolžna, mutasta, ne more se braniti. Zato pa mora človek ravnati ž njo človeško. Iz deklice, omenjene v gornjem dopisu, bode slabo, ničvredno dekle, zanikerna gospodinja, ničvredna, slaba žena. Kriva pa je temu mati sama! Mi prorokujemo gori omenjeni materi, da bode na stare dni od svoje hčerke, gotovo pa od njenega moža, ako ga sploh ta deklica dobi, sama prav pošteno tepena. Gospod dopisnik! priobčili smo Vaš dopis Vam, ne pa našim naprednim kmetom na ljubo, ker vemo, da postopajo „Štajerčevi“ s svojimi otroci, in s svojo živino tudi po „naprednem“ geslu, namreč — pošteno.)

Poročilo ptujskega sejma. Dne 21. maja prigralo se je na živinski konjski in svinjski sejem: 651 komadov govede, 96 konjev in 408 prašičev. Kupčija razvila se je pri nekoliko nižjih cenah živahno. — Prihodnji živinski sejem bo 4. junija in je pričakovati veliko prodajalcev in kupcev.

Iz St. Lenarta nad Laškim. „Dobro zino, pravi čas, rodna zemlja, zlati klas.“ Št. Lenarčani napredujemo. Zapuščamo svoje zaduhle zapečnjake, v katerih smo kaj radi čepeli. Kaj smo si hoteli? Nizki strop nam je zagrinjal vid v nebo, skozi mala okna smo dobivali le pičlo svetlobo v svojo mračno dušno sobo. Život nam je mehkužila topla peč, ki je dobivala svojo toploto le od „Slovenskega Gospodarja“, „Našega Doma“ in „Domovine“. Pri takšni toploti se je dalo dremati, saj je vse jedno ali gledaš živo kot miš, ali pa dremleš kot stari maček; pameti si iz teh listov človek ne pridobi. Odkar je začela v naše hribe zahajati nova luč z imenom „Štajerc“, smo se vzdramili, zapuščati smo začeli svoje zapečnjake, zagledali smo dobro zrno, katero seješ na rodno zemljo našega zatiranega ljudstva. Pri nas je bilo prej slabega zrna precej. V dremanji so nas zibali 3 „Slov. Gospodarji“, 10 „Domovin“ in nič „Štajercev“. Torej smo prav dobro, po slovensko, dremali! Danes pa imamo le še 2 „Slov. Gospodarja“, 2 Domovini in 11 „Štajercev“. „Gospodarji“ in „Domovinerji“ torej ginevajo, „Štajerci“ pa rastejo in se množijo. To in kar še imamo dobrega v St. Lenartu, se nam je zahvaliti našemu mnogozaslužnemu župniku g. Časlu, ki se kaže vedno in povsod pravega dobrotnika ljudstva, in kot takšen ne more in ne sme biti nasprotnik „Štajerca“, kakor so nekateri drugi nespametni duhovniki. — Naročniki „Štajerca“ so njegovi prijatelji zaupniki in prvi svetovalci, brez njihovega sveta on ničesar ne ukrene. Naš farovž ve torej ločiti dobro zrno od plev, in to je za nas kaj dobro. Drugi g. duhovniki si pa naj le za ušesa zapišejo ta lep izgled strpljivosti, in si naj zapomnijo, da s tistim svojim ropotanjem na prižnici proti „Štajercu“ nič drugega ne dosežejo, nego — več naročnikov. Vsa čast torej našemu ljubljenemu župniku g. Fr. Časlu, ki zna dobro zrno ločiti od plev, da skrbi prav razumno za nas in nam

„Štajerca“ ne brani brati. Mislim, da povem najbolj jasno, če zapišem, kako sta se nekega dne na potu iz Laškega trga domov prijatelja, naša rojaka, Dimov Martin in Suha Južina, po domače Iгла, poganjala za „Štajerca“ in „Domovino“. Dimov Martin si je po svoji navadi navihal dolge brke, kakor kak cesarski lajtnant, potem pa jo zabrusi prav prepričevalno prijatelju izpod brk: „Ti ali sedaj verjameš, da bode v naši fari Hribarju in njegovi „Domovini“ kmalu odklenkalo?“ Prijatelju Suhi Južini se je ta trditev vendar nekoliko neverjetna zdela; zato je uprl svoj pogled v Martina, rekoč: „Ni mogoče, župnik jo je hotel sicer pregnati in ji je dal ime, da je „liberalna“, pa izgnati je ni mogel. Povej, če veš kaj več, o čem se plete prepir!“ „Nič se ne plete prepir, pa „Domovina“ bode odpravljena iz Št. Lenarta“, reče korajžno Dimov Martin in potisne palico pod koleno držeč jo z obema rokama tako, da je sredi ceste le na jedni nogi stal. Tudi Suha Južina je obstal in gledal začudeno z odprtimi ustami v prijatelja. „No, no, jaz ti to vem, kaj misliš, da hodim zastonj k gospodu v farovž? Pa saj si na Jernejevo nedeljo slišal brati našega župnika pastirski list avstrijskih škofov. Tristo obupanih medvedov! Tam doli v Laškem trgu je kaplan ropotal proti „Štajercu“, da je bilo kaj, „Domovine“ pa ni upal ugrizniti“, pravi prepričevalno Martin, potem pa nadaljuje: „Naš župnik je modrejši in tudi poštenejši. On se ni „Štajerca“ niti z besedico dotaknil. Jaz si take reči prav dobro zapomnim in jih preišlujem; imam dober spomin. Vidiš, župnik Časl je rekel iz prižnice v svoji pridigi, da ne smemo brati „Domovine“ o „Štajercu“ pa ni ničesar omenil! Vidiš, tak je toraj naš župnik, „Domovino“ je zaznamoval s hudobnim duhom zato je ljudje ne bodo več upali imeti. No, Suha Južina, ti si tudi kaj rad stikal po „Domovini“ in vohal po „Slovenskem Gospodarju“, zdaj toraj veš, po čem ti duša diši! Glej, naš župnik ni „Štajerca“ prav nič okrcal, ker je dober list, vsi drugi so manj vredni, naroči si ga toraj tudi ti, ali pa si ga v Laškem trgu pri g. Herman-u izposodi!“ To je bil za Suho Južino treskav dokaz. Nekega dne, ko je v Laškem trgu vzel na upanje pri g. Herman-u blaga, da bi deci hlače zašil, si je kupil tam „Štajerca“ in ga odslej hvali kakor Dimov Martin. Jaz pa dodam to-le: Mnogi vročekrvni naši slovenski duhovniki so po cerkvah pastirski list avstrijskih škofov po svoje zavijali in vmes vtikali, česar v njem niti stalo ni. So pač zviti in z vsemi žavbami namazani ti naši Petrovi ribiči. Lovijo namreč ljudi ne toliko za vero kakor za svojo posvetno moč. Ti ropotajo proti „Štajercu“. Karkoli sem bil doslej bral o takih in enakih pridigah, se mi je Časlava najbolj dopadala, kajti on je kot ljudomil človek in dober gospod priznal očitno „Štajerca“ za dobrega, a „Domovino“ za slabo. Slovenci ravnajte se po njegovih besedah, dobrega zrna so, o pravem času so bile izgovorjene, naj se posejejo po tleh celega slovenskega Štajerja in naj obrode obilo zlatih klasov — prave pameti. Do zdaj je romal „Štajerc“ v 14000 istisih, zanaprej ga naj bode 20000 in še več! To bode lepa setev in zlata, bogata žetev. —

Kmečkisin. — (Opomba uredništva: To le dopis sodijo naj o njem bralci sami.)

Zunanje novice.

Slamnat tat v kuhinji. Kuharice v restavraciji ljubljanskega kolodvora so se dne 21. maja zjutraj strašno prestrašile, ko so odprle kuhinjo in pri mizi zagledale možkega, ki je držal v roki kos papirja. Zakričale so, da so se zunaj vsi fijakerji, speči na svojih vozih, zbudili. Ženske bile pa so še toliko previdne, da so kuhinjska vrata za seboj zaklenile, da bi jim tat ne ušel. „Tat je v kuhinji“, je kričalo vse na vs križ, in vse je vrelo skupaj, policaji, fijakerji in kar je še bilo blizu. Zastržili so vse vrata in okna, da bi jim tat ne ušel. Potem jih je pa nekdo dobilo korajžno, in ti so se podali s policaji v kuhinjo. Tat je še vedno stal za mizo, in držal listek v roki ne da bi se le ganil. Tudi potem se ni ganil, ko ga je policaj pozval da naj pove, kdo da je, in ko hoče v kuhinji. Tat je imel na glavi cilindar, na sebi lepo belo srajco z visokim kolirom, belo kravato in frak. Ker le ni ničesar odgovoril in se ni premaknil, planili so trije najbolj korajžni korenjaki k njemu in ga zgrabili za vrat in roke. Toda o joj, hitro so ga spustili in počili v smeh, kajti otipali so, da je ta bil le — slama, na katero je bil oblekel neki šaljivo gori omenjeno obleko. Smeha pa še je bilo več, ko so fijakerji zanesli tega „tata“ nekemu svojem tovarišu, kateri še je vedno spal na svojem vozu, v voz, in so tega tovariša hitro dozvali, naj vstane, ker ima nekega gospoda v vozu. Fijaker skočil gor in se globoko prikloni, gospodu v cilindru in v fraku, ki je sedel v njegovem vozu, ter ga vprašal najprej po nemškem, kam da se hoče peljati, potem ko ne dobi odgovora, po slovenskem. Gospod pa ni ničesar ne odgovori. Zdaj še zbere fijakar vso svoj italjanščino skupaj in ga vpraša po italjanskem, kam se želi peljati. Toda nobenega odgovora. Ves besen torej skoči v gospoda in vidi, da je s slame. Drugi so se mu smejali, on pa vrže svojega gospoda z voza na tla. Pa kmalu si vse drugač spremisli. „Gospoda s slame sleče, shrani njegovo obleko v svoj voz, potem pa se hitro odpelje z obleko, misleč si: „Kdo se smeje zadnji, ta se najboljše smeje.“

Pravi prijatelj. V Parizu so zidali veliko palačo. Na visokem in slabem odru (ruštu) je stalo mnogih delavcev. Ker pa so na oder nanosili preveč kamenja in drugih za stavo potrebnih rečij, podrli se je, in vse je padlo globoko na cesto. Samo dva prijatelja, nek mladenič in nek mož srednje starosti, sta obvisela na trhli lati. A tudi ta je začela pokati od prevelike teže. Tedaj reče starejši delavec svojemu tovarišu: „Prijatelj, oba ne bode hlod zdržal. Eden se mora spustiti. Za tebe je bolj škoda kakor za mene, ker si še mlad. Pa prosim te, usmili se moje žene in ubogih mojih otročičev!“ Mladenič se je milo nasmehnil in se z besedami: „Z Bogom prijatelj!“ spustil na cesto, kjer je mrtev obležal. Očeta pa so pozneje srečno rešili.